

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2016

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2016 (E 43/2015 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- kalatalousneuvos Risto Lampinen, maa- ja metsätalousministeriö
- ylitarkastaja Rainer Lahti, ympäristöministeriö
- erikoistutkija Jari Raitaniemi, Luonnonvarakeskus
- ammattikalastaja Olavi Sahlstén, Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- suojeluasiantuntija Matti Ovaska, WWF Suomi
- järjestöpäällikkö Olli Saari, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Tornio-Muonijokiseura ry

VALTIONEUVOSTON SELVITYS / JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Tausta

Kansainvälinen merentutkimusneuvosto ICES antoi 29.5.2015 (läntiselle turskalle päivitetty 28.8.2015) suosituksensa vuoden 2016 TAC:sta Itämeren kalakannoille. ICES:n suositukset muodostavat perustan komission ehdotukselle vuoden 2016 kalastusmahdollisuuksista Itämerellä.

Valiokunnan lausunto MmVL 4/2015 vp

Komission TAC ehdotukset

Kalakanta	EU TAC 2015	Komission ehdotus	Muutos %
Pohjanlahden silakka	158 470 tonnia	103 254 tonnia ^a	- 34,8 %
Pääalt. ja Suomenl. silakka	163 451 tonnia	177 505 tonnia	+ 8,6 %
Riianlahden silakka	38 780 tonnia	30 623 tonnia	- 21 %
Läntinen silakka	22 220 tonnia	24 797 tonnia	+ 11,6 %
Kilohaili	213 581 tonnia	184 336 tonnia	- 13,7 %
Pääaltaan/Pohjanlahd. lohi	95 928 lohta	105 850 lohta ^b	+ 10,3 %
Suomenlahden lohi	13 106 lohta	10 024 lohta ^c	- 25,3 %
Itäinen turska	51 429 tonnia	41 143 tonnia	- 20 %
Läntinen turska	15 900 tonnia	Ei vielä ehdotusta	
Punakampela	3 409 tonnia	4 034 tonnia	+ 18,3 %

- Pohjanlahden silakan TAC muodostuu Selkämerelle suositetusta 72 334 - 114 231 tonnista ja Perämerelle suositetusta 6 641 tonnista.
- Suosituksen sisältyy arvio vuoden 2014 mukaisista ei-toivotuista, raportoimattomista ja väärinraportoiduista saaliista. Ei-toivottu saalis koostuu hylkeen vahingoittamasta kalasta (8 100 lohta) ja alamittaisesta kalasta (3 500 lohta), josta ensin mainittu tulee vähentää TAC:sta ja viimeksi mainittu lisätä TAC:iin. Lisäksi suositukseen sisältyy raportoimatonta (7 %) ja väärinraportoitua (6 %) saalista, jonka esiintymistä vuonna 2016 tulee harkita TAC:ia vahvistettaessa. Suosituksen haarukka on arvioista ja laskentatavasta riippuen siten 89 320 - 116 000 lohta.
- Suosituksen sisältyy arvio vuoden 2014 mukaisista ei-toivotuista ja raportoimattomista saaliista. Ei-toivottu saalis (10 %) (hylkeen vahingoittama tai alamittainen lohi) tulee ottaa huomioon vahvistettaessa TAC:ia poisheittokiellon mukaisesti. Lisäksi suositukseen sisältyy raportoimatonta saalista (7 %), jonka esiintymistä vuonna 2016 tulee harkita TAC:ia vahvistettaessa. Suosituksen haarukka on arvioista ja laskentatavasta riippuen siten 9 794 - 11 800 lohta.

Itämeren säädeltyjen kalakantojen tila

EU:n yhteisestä kalastuspolitiikasta annetun perusasetuksen 1380/2013 artiklassa 2 olevan tavoitteen mukaan kalakantoja tulisi hyödyntää kestävästi enimmäistuoton MSY:n (Maximum Sustainable Yield) mukaisesti vuoteen 2015 mennessä ja asteittain viimeistään vuoteen 2020 mennessä kaikkien kalakantojen osalta.

MSY määritellään ICES:n suosituksissa kalakannan kutukannan sekä kalakannan kalastuskuolevuuden perusteella. Kalakannan katsotaan olevan MSY -tilassa, kun kutukanta on määriteltyä kokoa suurempi ja kalastuskuolevuus määriteltyä tasoa pienempi. ICES:n suositusten (MSYBtrigger ja Fmsy pistearvo) perusteella Itämeren pääaltaan ja Suomenlahden silakkakanta sekä läntinen silakkakanta ovat molempien muuttujien osalta tavoitetilassa. Selkämeren silakkakannan tilaa koskeva analyyttinen arvio muuttui vuodesta 2014 siten, että kutukannan koko on tavoitettiin.

Valiokunnan lausunto MmVL 4/2015 vp

lassa, mutta sen kalastuskuolevuus on hieman MSY tasoa suurempi. Myös kilohailikannan ja Riianlahden silakkakannan kutukannan koot ovat tavoitetilassa, mutta niiden kalastuskuolevuus on MSY tasoa suurempi.

ICES on myös antanut vaihteluvälejä MSY mukaiselle kalastuskuolevuudelle. Nämä tulevat sisältymään silakka-, kilohaili- ja turskakantoja koskevaan monivuotiseen suunnitelmaan (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus). Jatkossa neuvosto vahvistaa kalastusmahdollisuudet näiden vaihteluvälien perusteella siten, että MSY saavutetaan viimeistään vuonna 2020. Selkämeren silakkakantaa, Itämeren pääaltaan ja Suomenlahden silakkakantaa sekä läntistä silakkakantaa hyödynnetään jo nyt ICES:n suosittelemien kalastuskuolevuuden vaihteluvälien mukaisesti. Selkämeren silakkakanta on korkeimmalla havaitulla tasolla ja myös silakkasaaliit Pohjanlahdella ovat viime vuosina olleet ennätyskallisia.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC ja Suomenlahden lohen TAC kattavat molemmat useita lohikantoja, joiden tila vaihtelee suuresti. Vahvimmat lohikannat ovat Perämeren suuret lohikannat (Tornionjoki, Kalix, Pite, Åby, Byske, Ume/Vindel), jotka poikastuotannon perusteella ovat MSY tilassa tai lähellä sitä. Heikkoja lohikantoja ovat erityisesti Rickleån, Kågeälven ja Öreälven Pohjanlahdella ja monet kannat Itämeren pääaltaalla. Suomenlahden villit lohikannat (Viron lohijoet Keila, Vasalemma ja Kunda) ovat poikastuotannon perusteella osoittaneet elpymisen merkkejä. ICES määrittelee lohikantojen MSY tilaa vaelluspoikastuotannon perusteella.

ICES tuo neuvossaan myös esille, että sekakantakalastus on uhka heikoille lohikannoille, erityisesti Itämeren pääaltaalla, jossa kaikki heikot lohikannat käyvät syönnöksellä. Näiden kantojen elvyttäminen edellyttää pitkäaikaisia toimia kuten kalastusrajoituksia jokisuissa ja jokialueilla, elinympäristöjen kunnostuksia ja vaellusesteiden poistamista. ICES toteaa lisäksi, että Suomenlahden alueella pääosa lohista ovat istutettuja. Lohenkalastus Suomenlahdella tulisi kohdentaa istutettuun loheen mm. hyödyntämällä eväleikkauksia.

Suomen luonnonlohikantojen osalta voidaan todeta, että kesällä 2015 Tornionjokeen ja Simojokeen nousi luonnonvarakeskuksen lohilaskureiden havaintojen perusteella hyvin lohta, Tornionjokeen noin 58 000 ja Simojokeen noin 2 500 lohta. Lohimäärät vastaavat vuosien 2012 ja 2013 tasoa. Vuonna 2014 havaittiin ennätyskallinen n. 100 000 lohen nousu Tornionjokeen.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC:n osalta komissio on perustanut ehdotuksensa ICES:n neuvoon 116 000 lohesta, josta se Venäjän osuutena on vähentänyt 2 088 lohta (1,8 %) ja ICES:n arvio (n. 8 100 lohta) hylkeiden vahingoittamista kaloista, joita purkamisvelvoitteesta riippumatta ei lasketa kiintiöihin eikä näin ollen oteta huomioon TAC:n tasossa. Näin on päädytty ehdotettuun TAC:iin 105 850 lohta.

Suomenlahden lohen TAC:n osalta komissio on perustanut ehdotuksensa ICES:n suositukseen siitä, että pyyntiponnistusta alueella ei lisättäisi ja että TAC perustuisi istutetun kalan määrään. Suositellusta 11 800 lohesta on vähennetty Venäjän osuutena (9,3 % = 1 097 lohta) sekä ICES:n arvio (n. 679 lohta) hylkeiden vahingoittamista kaloista. Näin on päädytty ehdotettuun TAC:iin 10 024 lohta.

Valiokunnan lausunto MmVL 4/2015 vp

Meritaimenen osalta EU:ssa ei tehdä päätöksiä TAC:sta. ICES toteaa kuitenkin meritaimenta koskevassa neuvossaan, että meritaimenen kohdennettua kalastusta ja joutumista sivusaaliiksi muussa kalastuksessa tulisi vähentää Pohjanlahdella ja eteläisellä Itämerellä villien meritaimenkantojen suojelemiseksi. Lisäksi on tarpeen kunnostaa meritaimenen elinympäristöjä ja poistaa vaellusesteitä.

ICES toteaa, että se ei voi antaa analyttistä arviota itäisen turskakannan tilasta. Tästä syystä ICES antaa varovaisuusperiaatteeseen perustuvan suosituksen kiintiön pienentämisestä. Läntinen turskakanta ei ole MSY tavoitteen mukainen, kalastuskuolevuus on liian korkea ja kutukanta liian pieni.

Valtioneuvoston kanta

Peruskanta

Valtioneuvosto kannattaa Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vuodelle 2016 siten, että kalakantojen hyödyntäminen kestäväen enimmäistuoton (Maximum Sustainable Yield, MSY) mukaisesti saavutettaisiin EU:n yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan perusasetuksen 1380/2013 tavoitteiden mukaisesti vuoteen 2015 mennessä ja asteittain viimeistään vuoteen 2020 mennessä kaikkien kalakantojen osalta.

Tämä tulee toteuttaa siten, että kalastusmahdollisuuksien vahvistaminen perustuu ICES:n neuvon mukaisesti MSY kalastuskuolevuuden vaihteluväleihin. Vaihteluvälit tulevat sisältymään silakka-, kilohaili- ja turskakantoja koskevaan monivuotiseen suunnitelmaan (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus). Monivuotinen suunnitelmaehdotus on parhaillaan Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission kolmikantaneuvotteluissa.

Valtioneuvosto kannattaa komissio Itämeren kalakannoille ehdottamia suurimpia sallittuja saaliita (TAC) vuodelle 2016 ja sitä koskevaa asetusta, jäljempänä mainituin tarkennuksin.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen sekä Suomenlahden lohen TAC:t

Valtioneuvoston tavoitteena on lohikantojen hyödyntäminen MSY:n mukaisesti sekä ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä lohenkalastus.

Valtioneuvoston 16.10.2014 tekemän periaatepäätöksen (kansallinen lohi- ja meritaimenstrategia 2020 Itämeren alueelle) mukaisesti Suomi pyrkii löytämään yhteisymmärryksen komission ja muiden Itämeren jäsenvaltioiden kanssa Suomenlahden lohen TAC:sta sekä Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC:sta pyrkien noudattamaan ICES:n tieteellistä neuvoa. Tältä osin:

"Valtioneuvoston tavoitteena on säilyttää Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC kuluvan vuoden (95 928 lohta) tasolla, jolloin otettaisiin huomioon ICES:n arviot raportoimattomasta ja väärinraportoidusta saaliista ja sen kehityksestä. Jos neuvotteluissa ilmenee, että tavoitteen saavuttaminen ei ole mahdollista, Suomi pyrkii minimoimaan TAC:n suurentamisen kuluvan vuoden tasolta.

Valiokunnan lausunto MmVL 4/2015 vp

"Valtioneuvosto on valmis hyväksymään Suomenlahden lohen TAC:n pitämisen nykytasollaan (13 106 lohta) niin, että Viron pieni lohikiintiö ei johda kohtuuttomaan tilanteeseen, joka pakottaa Viroa sulkemaan muun rannikkokalastuksen. TAC:n nykyinen taso on mahdollistanut Viron luonnonlohikantojen myönteisen kehityksen. Lisäksi TAC:n kokonaiskäyttöaste on viime vuosina jäänyt alhaiseksi, joten saaliit ovat olleet ICES:n suosittelemalla tasolla. Tämän saalistason arvioidaan jatkuvan. Ottamalla huomioon Viron esittämät oikeutetut perustelut Suomenlahden lohen TAC:sta, Suomi pyrkii saamaan Viron tuen Itämeren päältä ja Pohjanlahden lohen TAC:n pitämiseksi kuluvan vuoden tasolla em. mukaisesti.

"ICES:in neuvo on, että kaupallisen kalastuksen saalis saisi Itämeren päältä ja Pohjanlahdella olla enintään 116 000 lohta. Tästä määrästä 1,9 % on aiemmin sovittu olevan Venäjän osuus, jolloin EU:n osuudeksi jää 113 912 lohta. Tämän lisäksi tulee vähentää hylkeiden vahingoittamien kalojen arvioitu määrä 8 100 lohta, koska purkamisvelvoitetta koskevien määräysten mukaisesti ne jätetään kirjaamatta kiintiöön, jonka tasossa niitä ei näin ollen voida huomioida. Jäljelle jää siten $113\,912 - 8\,100$ lohta = 105 812 lohta. Tästä määrästä tulee ICES:in mukaan vähentää arvio raportoimattomasta ja väärinraportoidusta lohisaaliista vuonna 2016. ICES on arvioinut, että niiden määrä vuonna 2015 olisi 25 000 lohta ja vuonna 2016 yhteensä 15 100 lohta. ICES:in tilastojen mukaan tämän saaliin määrä on vähentynyt viime vuosina merkittävästi (111 900 lohta v. 2010, 74 000 lohta v. 2011, 50 640 lohta v. 2012, 41 260 lohta v. 2013, 28 560 lohta v. 2014), joten saman trendin mukaisesti voidaan olettaa, että vuonna 2016 se olisi n. 10 000 lohta. Tällä perusteella ($105\,812 - 10\,000 = 95\,812$ lohta) tulokseksi saadaan TAC-määrä, joka on lähellä kuluvan vuoden TAC:ia."

Valtioneuvosto edellyttää, että komissio ja jäsenvaltiot valvovat, että Itämerellä ei harjoiteta laittonta lohenkalastusta, ja jos sellaista todennetaan, se viipymättä ja kokonaan eliminoidaan.

Valtioneuvosto nostaa sopivissa asiayhteyksissä esiin Itämeren lohikantojen sekakantakalastukseen ja lohen merialueen vapaa-ajankalastukseen (lohen meriuistelu, eli ns. trollaus Etelä-Itämerellä) liittyvät ongelmat.

Pohjanlahden silakan TAC

Valtioneuvoston tärkeänä tavoitteena on, että TAC vahvistetaan ICES:n neuvon mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälin (Selkämeren silakka 0,11 - 0,18) ylärajan perusteella siten, että TAC olisi 120 872 tonnia (Selkämeri 114 231 tonnia + Perämeri 6 641 tonnia), joka olisi 24 %:in pienennys kuluvan vuoden TAC:iin verrattuna. Selkämeren silakkakanta on arviointimenetelmää koskevan muutoksen johdosta arvioitu aiempaa pienemmäksi, mutta se on edelleen korkeimmalla havaitulla tasolla. TAC:in pienentämistarve johtuu uudesta arviointimenetelmästä. Komission ehdotus perustuu kalastuskuolevuuden MSY pistearvoon 0,15, jonka mukainen TAC pienennys (-35 %) on kannan hyvän tilan ja vuosien välisten TAC-vaihtelujen vähentämistarpeen vuoksi tarpeettoman suuri.

Suomenlahden ja Itämeren päältä silakan TAC

Valiokunnan lausunto MmVL 4/2015 vp

Valtioneuvosto pyrkii TAC:n vahvistamiseen ICES:n neuvon mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälin (0,16 - 0,28) mukaisesti siten, että TAC olisi kuluva vuotta ja komission ehdotusta suurempi.

Riianlahden silakkakannan TAC

Valtioneuvosto kannattaa Riianlahden silakkakannan TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälin (Riianlahti 0,24 - 0,38) ylärajan perusteella.

Kilohailin TAC

Valtioneuvosto kannattaa kilohailin TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälin (0,19 - 0,27) suuntaisesti siten, että se voidaan saavuttaa vuonna 2017.

Turskakantojen TAC:t

Valtioneuvosto kannattaa itäisen turskakannan TAC:in pienentämistä komission ehdotuksen mukaisesti. Itäisen turskakannan tilasta ei ole voitu tehdä analyyttistä arvioita eikä ICES ole voinut suositella kalastuskuolevuuden vaihteluväliä kannalle.

Valtioneuvosto kannattaa läntisen turskakannan TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälin (0,13 - 0,39) suuntaisesti siten, että se voidaan saavuttaa vuonna 2017.

Yhteisymmärryksen saavuttamiseen tarvittava neuvotteluvara

Lisäksi valtioneuvosto on valmis hyväksymään sellaisia neuvotteluprosessin aikana esille tulevia muutoksia komission ehdotukseen, jotka ovat MSY 2015/2020 -tavoitteen, ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä kalastuksen ja varovaisuusperiaatteen mukaisia sekä ovat tarpeen poliittisen yhteisymmärryksen saavuttamiseksi neuvostossa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) suositukset Itämeren suurimmista sallituista saaliista (TAC) muodostavat perustan EU:n komission esitykselle vuoden 2016 kalastuskiintiöistä. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka tavoitteena on Itämeren kalakantojen hyödyntäminen kestävä enimmäistuoton (MSY) mukaisesti. Tämä tulee toteuttaa siten, että kalastusmahdollisuuksien vahvistaminen perustuu ICES:n neuvon mukaisesti kestävä enimmäistuoton kalastuskuolevuuden vaihteluväleihin.

Valiokunta viittaa lausuntoonsa valtioneuvoston selvityksestä kansainvälisen merentutkimusneuvoston ICES:n tieteellisistä suosituksista Itämeren kalakantojen kalastuskiintiöistä vuodelle 2016 (MmVL 1/2015 vp — E 14/2015 vp) ja uudistaa siinä ilmaisemansa kannanotot. Valiokunta yhtyi lausunnossaan valtioneuvoston kantaan täydentäen sitä Itämeren päältä ja Pohjanlah-

Valiokunnan lausunto MmVL 4/2015 vp

den lohikiintiön osalta siten, että valiokunta arvioi raportoimattoman, väärin raportoidun ja ei-toivotun lohisaaliin määrän pysyvän ensi vuonna suunnilleen nykyisellä tasolla, mikä tulee ottaa huomioon ensi vuoden lohikiintiötä määritettäessä.

Itämeren pääaltaaseen ja Pohjanlahteen laskevien jokien lohikantojen tilassa on tällä hetkellä suuria kantakohtaisia eroja. Valiokunta toteaa, että Itämeren lohikannat ovat osin vahvistuneet vuodesta 2012 lähtien, jolloin jokeen nousseiden emokalojen määrät alkoivat kasvaa Pohjanlahden lohijoissa. Pääsääntöisesti pohjoisen Pohjanlahden lohikannat ovat tällä hetkellä vahvempia kuin eteläisen Pohjanlahden ja Itämeren pääaltaan kannat. Vuosina 2012—2014 kutulohien määrä on kasvanut useissa Pohjanlahden lohijoissa siten, että vaelluspoikasmäärien odotetaan kasvavan vuonna 2016 kestäväen enimmäistuoton tasolle. Kesällä 2015 Tornionjokeen nousi lohilaskurin havaintojen perusteella noin 58 000 ja Simojokeen noin 2 500 lohta. Nämä lohimäärät vastaavat suunnilleen vuosien 2012 ja 2013 tasoa. Tornionjoen vuoden 2015 lohen nousumäärä on arviolta noin puolet vuoden 2014 määrästä.

ICES arvioi Itämeren lohikantojen tilaa toteutuneen vaelluspoikastuotannon ja arvioidun potentiaalisen vaelluspoikastuotannon suhteen perusteella. Lohikannan kestävä enimmäistuotto katsotaan saavutetuksi, kun vaelluspoikastuotanto on noin 75 prosenttia arvioidusta maksimimäärästä. Pohjanlahden kantojen yhteenlaskettu vaelluspoikastuotanto on tällä hetkellä noin 70 prosenttia maksimimäärästä. ICES:n mukaan Itämeren kaikkiaan 29 lohikannasta vaelluspoikastuotanto on tällä hetkellä vähintään 70 prosentin todennäköisyydellä kestäväen enimmäistuoton (Fmsy) mahdollistavalla tasolla kuitenkin edelleen vain neljässä joessa. ICES:n mukaan ns. sekakantakalastus on edelleen merkittävä uhka heikoille lohikannoille.

Pääaltaan ja Pohjanlahden suurin sallittu saalis (TAC) on vuodelle 2015 yhteensä 95 928 lohta, ja komission esitys vuoden 2016 kiintiöksi on 105 850 lohta (+10,3 %). Valtioneuvoston tavoitteena on vuoden 2016 kiintiöneuvotteluissa säilyttää Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen lohikiintiö kuluvan vuoden (95 928 lohta) tasolla, jolloin otettaisiin huomioon ICES:n arviot raportoimattomasta ja väärinraportoidusta saaliista ja sen kehityksestä. Valtioneuvoston 16.10.2014 tekemän periaatepäätöksen (kansallinen lohi- ja meritaimenstrategia 2020 Itämeren alueelle) mukaisesti tulee löytää yhteisymmärrys komission ja muiden Itämeren jäsenvaltioiden kanssa sekä Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden että Suomenlahden lohen TAC:sta pyrkien noudattamaan ICES:n tieteellistä neuvoa. Valiokunta painottaa sitä, että pääaltaan ja Pohjanlahden kiintiötä koskevissa neuvotteluissa tulee aktiivisesti pyrkiä yhdessä Ruotsin kanssa pitämään kiintiö nykyisellä tasolla, eikä komission ehdotusta kiintiön nostosta tule hyväksyä.

Valiokunta toteaa, että ICES:n neuvonannon mukaan lohenkalastusta pääaltaalla ja Pohjanlahdella ei tule lisätä. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä pitää kiinni ICES:n tieteellisten neuvojen noudattamisesta ja korostaa sitä, ettei Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohikiintiötä tule nostaa vuoden 2015 tasosta. Valiokunta pitää todennäköisenä, että raportoimattoman, väärin raportoidun ja ei-toivotun lohisaaliin määrä pysyy ensi vuonna suunnilleen nykyisellä tasolla, mikä tulee ehdottomasti ottaa huomioon ensi vuoden lohikiintiötä määritettäessä.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että Ruotsin kanssa tehdään kiintiöitä asetettaessa tiivistä yhteistyötä, koska Suomessa ja Ruotsissa sijaitsee suurin osa Itämeren suuremmista lohijoista ja alueen merkittävin lohijoki Tornionjoki on valtioiden välinen rajajoki. Myös kutuvaltioperiaat-

Valiokunnan lausunto MmVL 4/2015 vp

teen soveltamista tulee edelleen pitkällä tähtäimellä edistää EU:n kalastuspolitiikassa. Suomen ja Ruotsin tulee jatkossa pyrkiä lohikantojen elvyttämisessä ja kalastuksen säätelystä mahdollisimman yhdenmukaisiin kestäväen kalastuksen ratkaisuihin, jotta koko Itämerellä saavutetaan nykyistä elinvoimaisemmat luonnonlohikannat. Valiokunta korostaa myös sitä, että yhteinen lohipoliitiikan tavoitteenasettelu ja samantyyppinen kalastuksen säättely edistävät huomattavasti Ruotsin ja Suomen vaikutusmahdollisuuksia Itämeren koskevien EU:n yhteisen kalastuspolitiikan päätösten valmistelussa. Myös Viron kanssa tulee tehdä tiivistä yhteistyötä lohikiintiöitä koskevassa kannanmuodostuksessa.

Komission esitys Suomenlahden lohikiintiöksi on 10 024 lohta. Suomenlahden osalta valtioneuvosto on valmis hyväksymään kiintiön pitämisen nykytasollaan (13 106 lohta) niin, että Viron pieni lohikiintiö ei johda kohtuuttomaan tilanteeseen, joka pakottaa Viron sulkemaan muun rannikkokalastuksen. Valiokunta korostaa sitä, että Suomenlahdella lohenkalastus tulee jatkossa kohdistaa istutettuun loheen hyödyntämällä eväleikkauksia, jotka tulee pikaisesti saada kattaviksi. Täten voidaan tukea Kymijoen palautettavan luontaisesti lisääntyvän lohikannan vahvistamista. Valiokunta pitää välttämättömänä, että Suomenlahden lohikiintiöt asetetaan pitkällä aikavälillä sellaisiksi, että ne vastaavat nykyistä paremmin tieteellistä neuvua. Viime vuosina kiintiö on ollut huomattavasti suurempi kuin tieteellisen neuvonannon mukainen suositus. Valiokunta korostaa sitä, että nykyinen epätydyttävä tilanne Suomenlahden lohikiintiön osalta tulee pyrkiä ratkaisemaan mahdollisimman pikaisesti.

Valiokunta pitää välttämättömänä jatkaa ensi vuoden lohikiintiöitä koskevissa EU:n neuvotteluissa aktiivisesti ja pitkäjänteisesti keskusteluja siitä, miten voidaan vähentää sekakantakalastuksen vahingollisia vaikutuksia heikkoihin ja elvytettäviin lohikantoihin esimerkiksi lyhentämällä merkittävästi ajosiimakalastuskautta eteläisellä Itämerellä. Vaelluskalakantojen elvyttäminen edellyttää kalastuksensääntelyn ohella kalateiden rakentamista ja vesistökuunnostuksia. Valiokunta korostaa myös, että Itämeren heikossa tilassa oleville lohikannoille tarvitaan jatkossa joko-kohtaiset elvytysuunnitelmat.

Valiokunta painottaa myös tarvetta parantaa virkistys- ja kotitarvekalastuksen lohisaaliiden raportointia koko Itämeren alueella. Erityisesti tarvitaan lisää tietoa eteläisen Itämeren lohenuisteluun saaliista sekä tämän kalastuksen mahdollisista vaikutuksista lohikantoihin. Myös Suomessa tulee kehittää nykyistä kattavampi, mutta yksinkertainen ja kustannustehokas virkistys- ja kotitarvekalastuksen saalisraportointijärjestelmä sekä merelle että jokialueille. Hylkeiden jatkuvan runsastumisen myötä myös hylkeiden aiheuttamat vahingot lohenkalastukselle sekä saalis- että pyydystappioina ovat lisääntyneet. Valiokunta pitää tärkeänä hylkeiden metsästyksen tehostamista sekä myös kokonaan uusien keinojen kehittämistä tehostamaan kannanhoitoa.

Valiokunta toteaa, että turska on Itämeren tärkeimpiä kalalajeja niin ekosysteemitasolla kuin kaupallisestikin. ICES ei ole kyennyt arvioimaan itäisen turskakannan tilaa, eikä suositusta kalastuskuolevuuden vaihteluvälille ole kyetty antamaan, mutta tieteellinen suositus on varovaisuusperiaatteen mukaisesti kiintiön pienentäminen. Valiokunta katsoo, että Itämeren turskakantojen elvyttäminen vaatii pikaisia toimenpiteitä. Turskakantojen kalastusmahdollisuuksien pienentyminen ei olennaisesti vaikuttaisi niitä hyödyntävien suomalaisten kalastusyritysten toimintamahdollisuuksiin, koska turskan alhainen hinta on heikentänyt kiinnostusta sen hyödyntämiseen. Suomen turskakiintiöitä ei vuonna 2015 ole toistaiseksi juurikaan hyödynnetty. Valiokunta pitää

Valiokunnan lausunto MmVL 4/2015 vp

tärkeänä, että syyt turskakantojen heikentyneeseen tilaan selvitetään tarkemmin ja pikaisesti harkitaan tarvetta kalastussäännösten muutoksiin sekä tarkastellaan turskan monivuotisen hoitosuunnitelman muuttamistarvetta.

Valiokunta toteaa, että Selkämeren silakan tieteellinen neuvo on muuttunut huomattavasti edellisestä vuodesta. ICES:n suositus Selkämeren silakan kalastuskiintiöksi vuodelle 2016 on 96 613 tonnia, mikä on 47 prosenttia pienempi kuin vuoden 2015 suositus. Valtioneuvosto kannattaa suurimman sallitun saaliin vahvistamista ICES:n neuvon ja monivuotisen suunnitelman mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälin (Selkämeren silakka 0,11—0,18) ylärajan mukaisesti siten, että suurin sallittu saalis olisi 120 872 tonnia, mikä merkitsisi 24 prosentin vähennystä kuluvan vuoden kiintiöön verrattuna. Valiokunta pitää esitettyä lähestymistapaa asianmukaisena.

Valiokunta korostaa lopuksi tarvetta Itämeren kalakantojen saaliskiintiötasojen parempaan ennustettavuuteen. Valiokunta painottaa erityisesti sitä, että kalakanta-arvioiden laadun jatkuvaan kehittämiseen ja parantamiseen on kiinnitettävä huomiota.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyin täydennyksin valtioneuvoston kantaan.

Valiokunnan lausunto MmVL 4/2015 vp

Helsingissä 23.9.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jari Leppä kesk
varapuheenjohtaja Reijo Hongisto ps
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Teuvo Hakkarainen ps
jäsen Lasse Hautala kesk
jäsen Anne Kalmari kesk
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Mats Nylund r
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Tytti Tuppurainen sd
jäsen Harry Wallin sd
jäsen Eerikki Viljanen kesk
jäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio

Valiokunnan lausunto MmVL 4/2015 vp

Eriävä mielipide

Perustelut

Emme voi yhtyä valiokunnan enemmistön kantaan Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen sekä Suomenlahden lohen TAC:n osalta. Muilta osin kannatamme valtioneuvoston ja valiokunnan enemmistön kantaa.

Suomen kannan Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen osalta tulisi valtioneuvoston sekä valiokunnan enemmistön kannasta poiketen olla, että TAC tulee komission esityksen mukaan vahvistaa 105 850 loheksi.

Komission esitys on komission ilmoituksen mukaan MSY-lähestymistavan mukainen. Komission esittämä kiintiölisäys on pragmaattinen ja mittakaavaltaan hyvin pieni. Komissio ei esityksessään vähennä raportointimatonta ja väärinraportoitua saalista kansainvälisen merentutkimusneuvoston ICES:n esittämästä tasosta (enintään 116 000 kpl), koska EU valvovana viranomaisena ei voi hyväksyä, että tällaista tapahtuu, ja olisi lähtökohtaisesti väärin, että kiintiön asettamisessa laskettaisiin tämä osuus mukaan. Valvontatoimiensa kautta EU myös valvoo, ettei tällaista kalastusta ole. Komission esitys on täysin ICES:n antaman suosituksen puitteissa.

Tässä yhteydessä on myös perusteltua todeta, että lohikantojen kehittämisessä on kaiken kaikkiaan myönteinen trendi. Pohjoisen Itämeren lohikannat ovat vahvistuneet jo pitkään, ja nousukalojen määrät etenkin Tornionjoessa ovat viime vuosina olleet korkealla tasolla.

Ammattikalastuksen kalastuspaine on myös nykyään alhainen. Myös kaupallisen kalastuksen tulisi hyötyä kantojen paremmasta kehityksestä Pohjanlahdella, etenkin kun rajoitustoimet on kohdistettu yksinomaan kaupalliseen kalastukseen.

Komission nyt esittämä taso ei sinänsä edes ole riittävä rannikkokalastuksen turvaamiseksi, joten tältä osin perusteluissa oleva valtioneuvoston arvio taloudellisista vaikutuksista elinkeinolle on väärä. Alhainen kiintiötaso on jo vuosia vaikuttanut hyvin negatiivisesti rannikkokalastuksen toimintaedellytyksiin. Ammattikalastukseen on jo aikaisemmin kohdistettu lukuisia rajoituksia ja lohikiintiöihin suuria leikkauksia.

Valiokunnan enemmistön kannasta poiketen katsomme, että kutuvaltioperiaatetta ei tule soveltaa. Se vähentäisi Suomen osuutta Itämeren kokonaiskiintiöstä, ja tämä ei millään voi olla Suomen etu.

Lohen saaliiden raportointi- ja hallintajärjestelmien toimivuuteen on kiinnitettävä huomiota ja myös harkittava raportointivelvollisuuden laajentamista vapaa-ajankalastuksen saaliisiin oikean kokonaiskuvan saamiseksi.

Suomen tulisi jatkossa myös kiinnittää komission huomiota lisääntyvään vetouisteluun Itämeren pääaltaalla ja tämän kasvavan pyyntimuodon vaikutuksiin lohikantoihin.

Valiokunnan lausunto MmVL 4/2015 vp

Suomenlahden lohen osalta yhdyimme valtioneuvoston kantaan TAC:n suuruudesta. Emme kuitenkaan voi yhtyä valiokunnan enemmistön kantaan, jonka mukaan lohenkalastus Suomenlahdella jatkossa kohdistettaisiin istutettuun loheen hyödyntämällä eväleikkauksia. Tässä yhteydessä on syytä todeta, että istutusten määrä on vähentynyt viime vuosina. Siksi kaupallisen kalastuksen kohdentaminen pelkästään istutettuihin lohiin heikentäisi ammattikalastajien jo nyt huonontuneita toimintaedellytyksiä.

Mielipide

Edellä olevan perusteella katsomme,

että maa- ja metsätalousvaliokunnan tulisi kantanaan ilmoittaa, että se muuten yhtyy asiaan valtioneuvoston kantaan, mutta että se edellä esitetyin perustein katsoo, että Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC tulee vahvistaa komission esityksen mukaisesti.

Helsingissä 23.9.2015

Mats Nylund r
Peter Östman kd